

Розділ 4 ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

УДК 378.147.091.33–027.22:811.161.2

Грона Наталія

ORCID 0000-0003-2578-2865
ГМП-6350-2023

*Доктор педагогічних наук, доцент,
викладач вищої категорії, викладач-методист,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна) E-mail: natashagrona@ukr.net*

Хомич Тетяна

ORCID 0000-0002-4557-3174

*Кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української мови і літератури,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна) E-mail: vantrans@ukr.net*

КОМПЕТЕНТІСНИЙ АСПЕКТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті проаналізовано впровадження в освітній процес ЗВО активних форм навчання, оновленого методичного інструментарію практичних занять із методики навчання української мови.

Методологія. *У науковій розвідці застосовано комплекс методів дослідження: теоретичних – аналіз лінгвістичної, психологічної, педагогічної літератури з проблеми дослідження; синтез й узагальнення, порівняння; опрацювання позитивного досвіду роботи викладачів ЗВО, визначення поняттєвого апарату дослідження; емпіричних – спостереження й аналіз педагогічних явищ і процесів, колективні та індивідуальні бесіди з метою виявлення основних суперечностей та недоліків у змісті, структурі практичних занять із методики навчання української мови в аспекті компетентнісного підходу.*

Метою статті *є розкриття суті, змісту, функційних можливостей, компетентнісного вектору практичних занять із методики навчання української мови в ході підготовки майбутнього філолога.*

Наукова новизна. Акцентовано, що практичний аспект вивчення методики навчання української мови має ґрунтуватися на створенні умов для дієвості науково-теоретичних та операційних знань, здобутих у процесі самостійної підготовки до занять і надання цим знанням гнучкого, діяльницького характеру, адже освітній процес – це не просто передання знань, а спілкування, комунікація, сучасні методи навчання/викладання та виховання. Ефективність підготовки майбутнього вчителя-філолога в цьому напрямі може бути дієвою за умови компетентнісно зорієнтованого аспекту вправ і завдань.

Усе це сприяє формуванню педагогічних умінь, забезпечує успішність основних компонентів професійної діяльності, спрямовує їх на розвиток здібностей майбутнього педагога (конструктивних, прогностичних, організаторських, комунікативних, перцептивних, сугестивних, аналітичних тощо) на основі компетентнісного підходу.

Розглянуто компетентнісний підхід, який переорієнтовує освіту з процесу навчання на його результат, спрямовує увагу викладачів на організацію освітнього процесу з урахуванням потреб навчальних досягнень освітян, забезпечує їхню спроможність відповідати реальним запитам професійного ринку, а також загартовує для швидкої безболісної адаптації в майбутній професії та соціальній структурі.

Теоретико-методологічну основу дослідження складають класичні та сучасні надбання світової й вітчизняної лінгводидактики, психології, діяльницька теорія навчання та розвитку особистості.

Висновки. Уважаємо, що ефективний розвиток пізнавальної діяльності здобувачів освіти, формування здобувача вищої освіти як суб'єкта майбутньої професійної діяльності відбудеться за умови створення в процесі навчання відповідного мікросередовища, яке б сприяло реалізації пізнавального та творчого потенціалу фахівця в контексті компетентнісної парадигми.

Ключові слова: компетентнісний підхід, методика навчання української мови, практичні заняття, професійна підготовка вчителя-філолога.

Актуальність роботи. Спрямування соціально-економічного розвитку України на європейські стандарти передбачає якісне оновлення освіти, зокрема, підготовку фахівців, які готові навчати, розвивати й виховувати громадянина України, уміють оперативну та креативно розв'язувати проблеми професійного й особистісного характеру. У цьому вимірі особливої значущості набули зміни, які передбачають створення принципово нового освітнього середовища, реалізації стратегії підвищення якості національної освіти, її компетентнісної парадигми. Це зумовлює оптимізацію змістового й технологічного аспектів підготовки майбутнього філолога зокрема й з методики навчання української мови.

Сучасні тенденції освітянського поступу інтегрують традиційне та інноваційне навчання. Традиційна освіта передбачає передавання майбутнім фахівцям знань і досвіду для застосування в подальшій професійній діяльності. Інноваційна освіта зорієнтована на продуктивний діалог і співробітництво учасників освітнього процесу з урахуванням змін у суспільних вимогах до особистості.

Мотивація до продуктивної, творчої професійної діяльності забезпечує підготовлення висококваліфікованого вчителя української мови. У цьому аспекті прикладні форми освітнього процесу стають вагомим засобом навчально-пізнавальної та науково-дослідної діяльності здобувачів освіти. Пошук ефективних шляхів підготовки майбутнього фахівця сприяє впровадженню в освітній процес ЗВО активних форм навчання, оновлення методичного інструментарію семінарських, практичних занять. Ураховуючи реформаторські підходи Нової української школи, учителі/викладачі ставлять на меті всебічний розвиток людини, формування компетентностей, які знадобляться в професійному середовищі. В основі Концепції НУШ – перехід від школи знань до школи компетентностей.

На втілення сучасних підходів до навчання та викладання, зокрема й компетентнісного, уплинула пандемія, повномасштабна війна, активізація інноваційної платформи зі штучним інтелектом. Звичайно це стимулює нас оновлювати зміст освіти, адже змінився формат навчання, доступ здобувачів освіти до ресурсів отримання знань. Роботу викладачів ЗВО характеризуємо здатністю підготувати студента відповідно до цих сучасних вимог на компетентнісній основі.

Компетентнісний підхід визначаємо як спрямованість світнього процесу на формування та розвиток ключових і предметних компетентностей кожного здобувача освіти. Результатом такого процесу має стати формування загальної компетентності, що є інтегрованою характеристикою особистості, яка містить знання, уміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі. Реалізація компетентнісного підходу в освітньому процесі враховує особистісні інтереси студентів і забезпечує розвиток передусім необхідних для життя ключових компетентностей.

Аналіз останніх досліджень. Ретроспективний аналіз досліджень українських і зарубіжних науковців переконав, що на сьогодні схарактеризовано дидактичні особливості різних форм організації освітнього процесу в системі ЗВО (А. Алексюк, М. Євтух, В. Ортинський, О. Пехота, О. Савченко,

М. Фіцула та інші вчені); з'ясовано лінгводидактичний потенціал лекції, семінару, практичного заняття як ефективних форм організації навчання студентів у компетентнісній парадигмі (З. Бакум, Н. Голуб, О. Горошкіна, І. Дроздова, К. Климова, О. Кучерук, І. Нагрибельна, М. Оліяр, О. Семенов та інші науковці).

Компетентнісний підхід спрямовує освітній процес на формування в здобувачів освіти компетентностей, якими вони повині оволодіти під час отримання освіти за фахом. Традиційна система освіти завжди акцентувала на набутих знаннях, уміннях та навичках, а компетентнісний підхід зміщує акценти з процесу накопичення визначених знань, умінь і навичок на формування та розвиток здатності діяти активно та творчо застосовувати набуті знання й досвід у різних ситуаціях. Імпонує погляд Н. Нагорної, яка в компетентнісному підході визначає головним не поінформованість особистості, а вміння розв'язувати проблеми, які виникають у всіх сферах професійної діяльності та взаємодії [4, 267]. Компетентнісний підхід допомагає викладачеві змістити/ перенести акценти з інформаційної площини освітньої діяльності на організаційно-методичну.

Погоджуємося з думкою В. Химинець про те, що компетентнісний підхід переорієнтовує освіту з процесу навчання на його результат. Цей підхід спрямовує увагу викладачів на організацію освітнього процесу з урахуванням потреб навчальних досягнень освітян, забезпечує їхню спроможність відповідати реальним запитам професійного ринку, а також загартовує для швидкої безболісної адаптації в майбутній професії та соціумі [8].

Контент-аналіз спеціальних джерел дав можливість з'ясувати, що наукових розвідок, які б характеризували проведення практичних занять, а з методики української мови зокрема, недостатньо. Переважно це довідкові видання, які визначають навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів, у яких висвітлено сучасні вимоги до практичних занять у ЗВО з окремих предметів, які містять узагальнені рекомендації. В. Каплінський у статті «Сучасні вимоги до практичних занять у вищій школі як провідної форми формування загальнопедагогічної компетентності майбутнього вчителя» [3] переконує, що плідність практичних занять залежить від успішної реалізації їхніх основних завдань, головне з яких – розвиток інтелектуальних здібностей та мислення майбутніх педагогів. Акцентує на недолікові про те, що досить часто на таких заняттях головну увагу зосереджено на відтворенні засвоєних знань: виступи за переліком запитань та доповнення. Науковець вважає, що на практичних заняттях мають бути створені умови для застосування науково-теоретичних та операційних знань і надання їм гнучкого, діяльнісного характеру, тому важливо створити такі умови, коли студенти самі відкривають для себе привабливість навчальної дисципліни, коли інтерес не з'являється ззовні, а виникає «зсередини». Автор доводить, що основними чинниками, що сприяють цьому, є: тісний зв'язок навчальної дисципліни з життям, практичною діяльністю, особистісний фактор, структура та композиційна оформленість практичного заняття, урізноманітнення методів та прийомів, нестандартний підхід до проведення. Отже, проблема змісту й відкритості до нового, прогресивні зміни в контексті компетентнісного аспекту проведення практичних занять мають бути пріоритетними.

Мета статті – розкрити суть, зміст, функційні можливості, компетентнісний вектор практичних занять із методики навчання української мови в процесі підготовки майбутнього філолога.

Відповідно до мети визначено такі основні завдання дослідження:

1. Схарактеризувати зміст базових понять дослідження.
2. Теоретично обґрунтувати організаційно-педагогічні умови проведення практичних занять із методики навчання української мови.
3. Проілюструвати завдання та вправи для практичних занять із методики навчання української мови в компетентнісному вимірі (з досвіду роботи).

Методологія. У науковій розвідці застосовано комплекс методів дослідження: теоретичних – аналіз лінгвістичної, психологічної, педагогічної літератури з проблеми дослідження; синтез й узагальнення, порівняння; опрацювання позитивного досвіду роботи викладачів ЗВО, визначення поняттєвого апарату дослідження; емпіричних – спостереження й аналіз педагогічних явищ і процесів, колективні та індивідуальні бесіди з метою виявлення основних суперечностей та недоліків у змісті, особливостей структури практичних занять під час викладання методики навчання української мови в аспекті компетентнісного підходу.

Методологічною основою дослідження є положення теорії пізнання; теорії професійного становлення у вітчизняних і зарубіжних дослідженнях; теорія мотивації у навчальній та професійній діяльності; педагогіка успіху та педагогіка партнерства.

На сьогодні досить поширеною є тенденція вивчення навчальних дисциплін у ЗВО на основі репродуктивного методу засвоєння основних теоретичних положень та практичних рекомендацій. Здобувачі освіти часто пріоритетними вбачають прагматичні завдання: відповісти на семінарі, отримати бали, успішно скласти іспит. Такі знання не регулюють вектор професійно-педагогічної діяльності майбутнього фахівця, не занурюють у проблемно-ситуативне середовище роботи за фахом. Тому можемо спостерігати, що практичне заняття часто не реалізує успішно основні завдання вивчення дисципліни, не сприяє розвитку інтелектуальних здібностей та мислення, навичок розумової праці, оволодіння ключовими компетентностями.

Практичний аспект вивчення дисципліни має ґрунтуватися на створенні умов для дієвості науково-теоретичних та операційних знань, здобутих у процесі самостійної підготовки до занять, і надання цим знанням гнучкого, діяльнісного характеру, адже освітній процес – це не просто передання знань, а спілкування, комунікація, сучасні методи навчання/викладання та виховання, які спрацюватимуть лише тоді, коли будуть компетентісно зорієнтовані.

З наявного спектра характеристик визначимо, що практичне заняття – це форма навчального заняття, на якому викладач організує для студентів детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни, формує вміння та навички їхнього застосування шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань, які мають бути внутрішніми умовами для формування педагогічних умінь, забезпечувати успішність основних компонентів професійної діяльності, бути спрямованими на розвиток здібностей майбутнього педагога (конструктивних, прогностичних, організаційських, комунікативних, перцептивних, сугестивних, аналітичних та інших) [6, с. 26].

Практичні заняття виконують такі основні функції: поглиблення, закріплення та конкретизація знань, отриманих на лекції й у процесі самостійної роботи; систематизація знань; розвиток навичок самостійної роботи; формування вмінь та навичок, необхідних у майбутній професійній діяльності; а також умінь формулювати й відстоювати власну думку. Саме тому забезпечення освітнього процесу якісним методичним інструментарієм є рушійною силою, активатором майбутньої професійної діяльності, що сприятиме розвитку ефективної професійної й особистісної комунікативної діяльності. Лише тоді викладач зуміє наповнити життям філологічну науку, зробити її практично значущою та підвести студентів до усвідомлення необхідності опанувати її, тобто сформувати потребу в оволодінні ґрунтовними фаховими знаннями.

Важливе місце в професійній підготовці майбутнього вчителя-філолога посідає курс «Методика навчання української мови». Специфіка його полягає в тому, що він спирається на суміжні дисципліни (мовознавство, педагогіка, психологія, логіка) і покликаний формувати на цій основі педагогічну майстерність у майбутнього фахівця.

Здобувачі освіти мають оволодіти методами й прийомами успішного навчання української мови, професійними вміннями та навичками в контексті нової парадигми філософії освіти України. У концепції реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (2016 р.) передбачено не тільки оновлення змісту освіти, а й організацію освітнього процесу в цілому. У цьому вимірі особливої значущості набули зміни, які передбачають створення принципово нового освітнього середовища, спрямованого на індивідуалізацію навчання, у процесі якого здобувач освіти здобуває знання з задоволенням, відчуває себе успішним. Освітній заклад має стати місцем щастя, а не страждань. Саме тому в умовах сьогодення філологічна освіта потребує змін у теоретико-методичних підходах до навчання української мови. Зважаючи на це, зміст практичних занять відображає новітні досягнення лінгводидактики, сприяє розвитку здобувача освіти як соціально особистісного феномену [2, с. 149].

Практичні заняття є найважливішим засобом розвитку в майбутніх спеціалістів досвіду самостійної діяльності. Цього можна досягнути шляхом поєднання теоретичного й практичного аспектів. Теоретичний містить запитання переважно проблемно-пошукового характеру, спираючись на встановлення логічного зв'язку з матеріалами, вивченими раніше, використання знань, отриманих на лекціях на професійно-інтеграційній основі. Практичний складник оптимально поєднує вправи та завдання для моделювання конкретного навчально-методичного факту.

Пропонуємо окремі завдання та вправи з методики навчання української мови підготовки студентів спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітнього рівня «бакалавр».

1. Тема «Характеристика основних методів навчання мови». Складіть систему вправ із граматики, поєднавши лінгвістичну та культурологічну теми.

Клас	Лінгвістична тема	Культурологічна тема
6 клас	Групи займенників: особові, присвійні, вказівні, зворотні, питальні, заперечні, відносні, неозначені, означальні (ознайомлення)	Духовна культура українців
6 клас	Числівник: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль	Духовна спадщина Г. Сковороди
8 клас	Односкладні речення	Народні традиції українців

2. Тема. «Методика вивчення орфографії». Презентація дослідницької роботи: «Солодка орфографія» (ортограми на обгортках цукерок) або «Красива орфографія» (ортограми на засобах для догляду за тілом), або «Вітальна орфографія» (ортограми в текстах вітальних листівок).

3. Тема. «Процес формування лексичних умінь і навичок».

– Виберіть «слово дня» із підручника для 5 класу (Н. Голуб, О. Горошкіна), розробіть «Музей одного слова» у презентації за схемою: слово та його лексичне значення (за словником із вказівкою словника); однозначне чи багатозначне; граматична характеристика слова, наголос; синоніми; антоніми; тематично споріднені слова; слово у фразеологізмах; «як живе слово в тексті» (доберіть високохудожні тексти відповідно до віку здобувачів освіти).

– Із посібника І. Огієнка «Рідна мова» (у вільному інтернетному доступі) виберіть лексичний матеріал, зміст якого адаптуйте для здобувачів освіти відповідно до класу на зразок: Як правильно вживати «Об'єм чи обсяг»? Зробіть візуалізацію (інтелектуальна карта, презентація, відео тощо) та доберіть навчальне завдання.

4. Тема. «Формування комунікативних умінь учнів у процесі роботи над творами різних видів і стилів». Перечитайте уривок із книги Антіна Мухарського та Єлизавети Бельської «Поговоримо про прислів'я?». Створіть комунікативні завдання за змістом тексту.

Ви знаєте, а може і вживаєте слова «Береженого Бог береже», яке має російський відповідник. Росіяни чомусь забувають додати до нього належну другу частину. Має бути так: «Береженого Бог береже, а козака шабля».

Або ж теж змосковцене: «Семеро одного не чекають». І оригінал: «Семеро одного обідати не чекають, а сміливий і один їсть». «Моя хата скраю, нічого не знаю» – теж скоротили росіяни. Насправді – це давнє козацьке прислів'я: «Моя хата скраю – першим ворога стрічаю» (а наші військові вже замінили на «стріляю»). Козаки, що займалися військовою справою й жили на околиці, першими зустрічали ворога у разі атаки. Постріли та звуки боротьби будили всіх односельців, і вони разом ставали до бою. Тобто все, де йдеться про мужність, хоробрість, козацьку звитягу, вміння боротися, Російська імперія зводила на пси.

Тож нумо збагачувати мову й повертати до неї те, що їй належить. Пропоную короткий перелік саме українських приказок та прислів'їв:

*Аби хліб, а зуби знайдуться.
Або пан, або пропав.
Апетит з їдою прибуває.
Багатому й чорт яйця носить.
Бачить кіт сало, та сили мало.
Без труда нема плода.
Біда помучить і мудрості научить.
Боятися вовка – у ліс не ходити.
Було б тионо, а каша буде.
Було, та за водою пішло.
Велике дерево поволі росте.
Видно пана по халявах.
Високо літає, та низько сідає*

(За матеріалами інтернетних джерел).

Отже, такі види вправ і завдань сприяють оволодінню фундаментальними знаннями, активізують пізнавальну діяльність здобувачів освіти, формують самостійність у судженнях, уміння відстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів, допомагають розвивати логічне мислення, формувати переконання, оволодіти культурою толерантності, активно впливати на соціальне становлення особистості.

Висновки. Аналіз психолого-педагогічної літератури та багаторічний досвід викладацької діяльності у вищій школі засвідчує, що ефективність практичних занять залежить від успішної реалізації їхніх основних завдань, головна з яких полягає в розвитку інтелектуальних здібностей та мислення майбутніх педагогів. Саме тому надзвичайно важливою умовою формування інтересу до навчальної дисципліни є серйозна робота над змістом вправ і завдань для наповнення практичних занять. Основними чинниками, що сприяють виникненню та формуванню інтересу студентів до змісту практичних занять, є: тісний зв'язок навчальної дисципліни з життям, теорії з майбутньою професійною діяльністю, застосування сучасних методів та прийомів, нестандартний підхід, мотивувальний поштовх до роботи. Поліпшення й оновлення підготовки спеціалістів якісно нового рівня потребує вдосконалення освітнього процесу шляхом пошуку та впровадження сучасних підходів.

Для ефективного розвитку пізнавальної діяльності здобувачів освіти визначаємо формування студента як суб'єкта майбутньої професійної діяльності; створення у процесі навчання відповідного мікросередовища, яке сприяло б реалізації пізнавального та творчого потенціалу фахівця; визначення

алгоритму дій викладача й студентів, необхідних для якісного навчання; розвиток в учасників освітнього процесу здатності до рефлексії; визначення психолого-педагогічних умов із метою розвитку пізнавальної активності, реалізації творчого потенціалу майбутнього філолога. Реалізація цих завдань забезпечує можливості взаємин студентів та викладачів на рівні партнерства, співдружності, співробітництва.

Перспективу подальшого наукового пошуку в цьому напрямі вбачаємо в розробленні медіавправ і завдань з курсу методики навчання української мови, адже за таких умов знання та вміння, отримані на практичних заняттях, осучаснюються, набувають прикладного значення, стають основою для успішного життя в інформаційному суспільстві та продуктивної роботи за фахом.

References

1. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу у педагогіці. *Педагогіка і психологія: вісник АПН України*. 2009. № 2. С. 27–33.
Bekh, I.D. (2009). Theoretical and applied meaning of the competence approach in pedagogy. *Pedagogics and psychology. Newsletter of the NAES of Ukraine*. 2, 27–33.
2. Грона Н., Хомич Т. Інтегративний ресурс практикуму з методики навчання української мови. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Випуск 21 (177) Серія: Педагогічні науки*. 2023. С. 148–155.
Ghrona, N., Khomych, T. (2023). Integrative resource of the workshop on the methodology of teaching the Ukrainian language. *Bulletin of the T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»*, 177, 148–155.
3. Каплінський В. Сучасні вимоги до практичних занять у вищій школі як провідної форми формування загальнопедагогічної компетентності майбутнього вчителя. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Науковий парк як універсальна регіональна структура інноваційної діяльності» (м. Ужгород, Україна – м. Кошице, Словацька Республіка, 3 березня 2016 р.). 2016. С. 173 – 182.
Kaplinsjkyj, V. (2016). Modern requirements for practical classes in high school, as the leading form of general competence formation of the modern teacher. *Materials of the International Scientific and Practical Conference «Science Park as a Universal Regional Structure of Innovative Activity»*. m. Uzhghorod, Ukraїna – m. Koshyuce, Slovacyjka Respublika, 173 – 182.
4. Нагорна Н.В. Формування у студентів понять компетентності й компетенції. *Виховання і культура*. 2007. № 1–2 (11–12). С. 266 – 268.
Naghorna, N.V. (2007). Formation of students' concepts of competence and competence. *Education and culture*. 1–2 (11–12). 266 – 268.
5. Пометун О. І. *Компетентнісний підхід до оцінювання рівнів досягнень учнів*. Київ: Презентація на нараді Центру тестових технологій (19.10.2004 р.). С. 16–18.
Pometun, O. I. *A competent approach to the assessment of student achievement levels*. Kyiv: Presentation at the meeting of the Center for Test Technologies (19.10.2004). 16–18.
6. Родніна І. В. *Компетентнісно орієнтований підхід до навчання*. Харків: Основа, 2006. 94 с.
Rodnina, I. V. (2006). *Competence-oriented approach to learning*. Kharkiv: Ukraine.
7. Семенов О., Ячменик М. *Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя-словесника до використання засобів медіаосвіти: монографія*. Суми: Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 211 с.
Semenogh, O., Jachmenyuk, M. (2019). *Linguistic and methodical preparation of the future lexicographer to use media education tools: monograph*. Sumy. Ukraine.
8. Химинець В. *Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя*. Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <http://zakippo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>. (дата звернення: 04.04.2024).
Khymunecj, V.(2017). *Competency approach to teacher's professional development*. Zakarpatsjkyj instytut pisljadypломnoji pedaghoghichnoji osvity. Retrieved from: <http://zakippo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>.

Hrona Nataliia

ORCID 0000-0003-2578-2865
ГМПТ-6350-2023

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Academic Teacher of the Highest Category, Teacher-Methodist,
T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: natashagrona@ukr.net

Tetiana Khomych

ORCID 0000-0002-4557-3174

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
The Head of the Department of Ukrainian Language and Literature,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: vantrans@ukr.net

THE COMPETENCE ASPECT OF PRACTICAL LESSONS ON TEACHING METHODS OF THE UKRAINIAN LANGUAGE

The article analyzes the introduction of active forms of learning and the updated methodological toolkit of practical classes on the methodology of teaching the Ukrainian language in the educational process of higher education institutions.

Methodology. *A set of research methods is used in scientific research including theoretical methods for analyzing linguistic, psychological, and pedagogical literature on the research problem; synthesis and generalization, comparison; elaboration of the positive work experience of teachers of higher education institutions, definition of the conceptual apparatus of research; empirical methods, namely observation and analysis of pedagogical phenomena and processes, collective and individual conversations to identify the main contradictions and shortcomings in the content, structure of practical classes on the methodology of teaching the Ukrainian language in the aspect of the competence approach.*

The article aims *to reveal the essence, content, functional capabilities, and competence vector of practical lessons on the methodology of teaching the Ukrainian language while training a future philologist.*

Scientific novelty. *It is emphasized that the practical aspect of studying the methodology of teaching the Ukrainian language should be based on the created conditions for the effectiveness of scientific-theoretical and operational knowledge acquired in the process of independent preparation for classes and giving this knowledge a flexible, active character because the educational process is not just the transfer of knowledge, and communication, modern methods of learning/teaching and education. To effectively train future philologist teachers, exercises and tasks should be competence-oriented.*

This all contributes to the formation of pedagogical skills, ensures the success of the main components of professional activity, and directs them to the development of the abilities of the future teacher (constructive, prognostic, organizational, communicative, perceptive, suggestive, analytical, etc.) based on the competence approach.

The competency-based approach, which is discussed in the scientific article, reorients education from the learning process to its result, directs the attention of teachers to the organization of the educational process taking into account the needs of educational achievements of educationalists, ensures their ability to meet the real demands of the professional market, and also hardens them for quick and painless adaptation in the future profession and social structure.

The theoretical and methodological basis of the research is made up of classical and modern assets of world and domestic language didactics, psychology, activity theory of learning, and personality development.

Conclusions. *We believe that the effective development of the cognitive activity of students of education, the formation of a student of higher education as a subject of future professional activity will take place under the condition of creating a suitable micro-environment during the learning process, which would contribute to the realization of the cognitive and creative potential of a specialist in the context of the competence paradigm.*

Keywords: *competency-based approach, method of teaching the Ukrainian language, practical classes, professional training of a philologist teacher.*

Стаття надійшла до редакції 14.04.2024

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор С. О. Жила